

Owies

Uwagi ogólne

W 2023 roku w województwie warmińsko-mazurskim założono dwa doświadczenia z owsem: w ZDOO Rychliki i SDOO Wróćkowo.

W ZDOO Rychliki badano większość odmian, które w 2023 roku znajdowały się w Krajowym rejestrze, z wyjątkiem szczególnie zalecanych do uprawy na tereny górskie. W doświadczeniu przeprowadzonym we Wróćkowie uczestniczyło 10 odmian wybranych przez Wojewódzki Zespół PDO. W krajowym rejestrze znajduje się obecnie 38 odmian.

Celem badań było sprawdzenie wartości gospodarczej odmian w naszych warunkach siedliskowych. Były to doświadczenia proste, bez ochrony fungicydowej, bez zastosowania regulatora wzrostu i dodatkowego nawożenia azotem. Owies spełnia ważną rolę fitosanitarną w gospodarstwach o dużym udziale zbóż w płodozmianie (dobrze znosi uprawę po zbożach, a także sam jest dobrym przedplonem dla innych zbóż).

W 2023 roku na LOZ do uprawy na obszarze naszego województwa zalecano 5 odmian owsa: **Bingo, Gepard, Kozak, Rambo oraz Wulkan.**

Wyniki doświadczeń

Średni plon ziarna z trzech doświadczeń w 2023 roku wyniósł 60,9 dt/ha. Z badanych odmian przez trzy lata wysokie i stabilne wyniki plonowania uzyskała odmiana Rambo i Wulkan. W ostatnim roku plonem powyżej wzorca wyróżniła się badana pierwszy rok odmiana Motto (tabela 5). Plonowanie poszczególnych odmian w miejscowościach było zróżnicowane.

W minionym sezonie z ocenianych chorób owsa zanotowano wystąpienie helmintosporiozy, a rdzy wieńcowej tylko w ZDOO Marianowo. Większą podatność na rdzę wieńcową w ostatnim roku odnotowano u odmiany Gepard i Adorator, natomiast mniejszą odpornością na helmintosporiozę wykazały się odmiany Kozak, Dynamit i Adorator (tabela 6). W sezonie 2023 niewielkim wyleganiem przed zbiorem wykazały się odmiany Rambo, Magellan i Dynamit (tabela 7).

W regionie średnia masa tysiąca ziaren (MTZ) wszystkich badanych odmian była wyższa w stosunku do roku poprzedniego, wyniosła 41,2 g. Wyższą MTZ za ostatnie trzylecie, jak i za 2023 rok, wyróżniły się odmiany Magellan oraz Bingo (tabela 7).

Tabela 1.

Owies. Odmiany badane. Rok zbioru: 2023

Lp.	Odmiana	Kod kraju pochodzenia	Rok wpisania do Krajowego rejestru*	Rok włączenia do LZO	Hodowca (jednostka prowadząca hodowlę zachowawczą lub dla odmian zagranicznych krajowy przedstawiciel)
owies zwyczajny – odmiany nizinne					
1.	Bingo	PL	2009	2011	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
2.	Kozak	PL	2017	2020	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
3.	Rambo	PL	2020	2022	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
4.	Gepard	PL	2021	2023	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
5.	Wulkan	PL	2021	2023	Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
6.	Magellan	DE	2022		Saaten-Union Polska sp. z o.o. ; ul. Straszewska70; PL-62-100 Wągrowiec
7.	Dynamit	PL	2023		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
8.	Motto	PL	2023		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce
9.	MHR Samuraj	PL	2023		Małopolska Hodowla Roślin Sp. z o.o., ul. Zbożowa 4; PL-30-002 Kraków
owies nagi- odmiany nizinne					
10.	Adorator	PL	2022		Hodowla Roślin Strzelce sp. z o.o. Grupa IHAR ul. Główna 20; PL- 99-307 Strzelce

*- według „Listy odmian roślin rolniczych wpisanych do krajowego rejestru w Polsce”

Tabela 2.

Owies. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru: 2023

Miejscowość	SDOO Wróćkowo pow. Olsztyn	ZDOO Rychliki pow. Elbląg	ZDOO Marianowo woj. podlaskie
Kompleks rolniczej przydatności gleby	żytni dobry	pszenny dobry	żytni bardzo dobry
Klasa bonitacji gleby	IV a	III b	IV a
pH gleby w KCl	6,7	6,4	6,6
Przedplon	bobik	pszenica ozima	ziemniak
Data siewu	11.04.	21.04.	12.04.
Obsada nasion (szt./m ²)	450	450	450
Data zbioru	17.08.	03.08.	03.08.
Nawożenie mineralne			
N (kg/ha)	52	68	98
P₂O₅ (kg/ha)	40	60	36
K₂O (kg/ha)	60	90	102
Środki ochrony roślin			
Zaprawa nasienna (nazwa)	Gizmo 060 FS		
Herbicyd (nazwa, dawka/ha)	Gold 450 EC (1,25l)	Mocarz 75 WG (0,2kg)	Granstar Ultra SX 50 SG (48g)
Insektycyd (nazwa, dawka/ha)	-	-	-

Tabela 3.

Owies. Wyniki ogólne doświadczeń. Rok zbioru: 2023

Lp.	Wyszczególnienie	Wróćkowo	Rychliki	Marianowo
1.	Termin wiechowania (data)	11.06.	14.06.	13.06.
2.	Termin dojrzałości woskowej (data)	17.07.	25.07	17.07.
3.	Wysokość roślin (cm)	86	74	96
4.	Wyleganie roślin w fazie dojrzałości młeczej (skala 9°)	9	9	9
5.	Wyleganie roślin przed zbiorem (skala 9°)	9	9	8,6
6.	Porażenie przez choroby (skala 9°):			
	-rdza wieńcowa	9	9	7,5
	-mączniak prawdziwy	9	9	9
	-septorioza liści	9	9	9
	-helmintosporioza	7,3	8,3	7,6
7.	Masa 1000 ziaren (przy wilgotności 14%) (g)	40,5	43,7	39,4
8.	Wilgotność ziarna podczas zbioru (%)	10,0	12,6	13,7
9.	Plon ziarna (przy wilgotności 14%) (dt/ha)	51,1	52,0	79,6

Wyniki średnie ze wszystkich badanych odmian

Skala 9°: 9 – oznacza stan najkorzystniejszy, 1 – oznacza stan najmniej korzystny

Tabela 4.

Owies. Plon ziarna odmian w miejscowościach (% wzorca). Rok zbioru: 2023*przy wilgotności ziarna 14%*

Lp.	Odmiana	Poziom a ₁		
		Wróćkowo	Rychliki	Marianowo
<u>Wzorzec (dt/ha)</u>		<u>54,9</u>	<u>53,3</u>	<u>83,5</u>
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>				
1.	Bingo	95	106	98
2.	Kozak ^w	98	104	98
3.	Rambo ^w	102	100	99
4.	Gepard ^w	100	96	102
5.	Wulkan	93	106	100
6.	Magellan	85	91	99
7.	Dynamit	95	90	90
8.	Motto	107	103	98
9.	MHR Samuraj	94	104	97
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>				
10.	Adorator	61	68	70

^w - odmiany wchodzące w skład wzorca w 2023 roku

Tabela 5.

Owies. Plon ziarna odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2023, 2022, 2021*przy wilgotności ziarna 14%*

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Barwa łuski	Lata				
				2023	2022	2021	2022-2023	2021-2023
<u>Wzorzec (dt/ha)</u>				<u>63,9</u>	<u>91,9</u>	<u>69,9</u>	<u>77,9</u>	<u>75,2</u>
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>								
1.	Bingo	3	żółta	100	99	95	100	98
2.	Kozak ^w	3	żółta	100	100	98	100	99
3.	Rambo ^w	3	żółta	100	101	106	101	102
4.	Gepard ^w	3	żółta	99	99	107	99	102
5.	Wulkan	3	żółta	100	104	104	102	103
6.	Magellan	2	żółta	92	99	-	96	-
7.	Dynamit	1	żółta	92	-	-	-	-
8.	Motto	1	żółta	103	-	-	-	-
9.	MHR Samuraj	1	żółta	98	-	-	-	-
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>								
10.	Adorator	2	żółta	66	73	-	70	-
Liczba doświadczeń				3	3	3	6	9

^w - wzorzec w 2023 roku

Tabela 6.

Owies. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru: 2023, 2021 – 2023

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Rdza wieńcowa		Helmintosporioza		Mączniak prawdziwy	
			2023	2021-2023	2023	2021-2023	2023	2021-2022
Wzorzec (skala 9°)			7,4	76	7,7	7,6	9	9
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>								
1.	Bingo	3	0,6	0,3	0,1	0,0	Choroba nie wystąpiła	Choroba nie wystąpiła
2.	Kozak^w	3	-0,1	-0,1	-0,3	-0,2		
3.	Rambo^w	3	0,6	0,6	0,5	0,1		
4.	Gepard^w	3	-0,4	-0,2	-0,2	-0,1		
5.	Wulkan	3	0,2	0,2	0,1	-0,1		
6.	Magellan	2	0,2	-	-0,2	-		
7.	Dynamit	1	0,2	-	-0,3	-		
8.	Motto	1	0,6	-	0,5	-		
9.	MHR Samuraj	1	-0,1	-	-0,1	-		
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>								
10.	Adorator	2	-0,4	-	-0,3	-	-	-
Liczba doświadczeń			1	4	3	9	3	6

Wyniki pochodzą jedynie z doświadczeń, w których wystąpiło dane zjawisko; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

^w - wzorzec w 2023 roku

Tabela 7.

Owies. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca).

Lata zbioru: 2023, 2021 - 2023

Lp.	Odmiana	Liczba lat badań	Wyleganie (skala 9°)				Wysokość roślin (cm)		Masa 1000 ziaren (g)		Udział łuski (%)	
			w fazie doj. mlecznej		przed zbiorem		2023	2021-2023	2023	2021-2023	2023	2021-2023
			2023	2021-2022	2023	2021-2023						
Wzorzec (skala 9°)			9	8,9	8,7	8,0	87	96	41,7	39,9	24,9	23,6
<i>owies zwyczajny - odmiany nizinne</i>												
1.	Bingo	3	nie wystąpiło	-0,2	0,3	0,3	0	0	2,0	1,7	-1,6	-1,1
2.	Kozak^w	3		0,2	0,3	0,3	3	2	-1,3	-1,0	-0,4	0,0
3.	Rambo^w	3		0,0	-0,7	-0,8	1	0	1,8	0,9	-0,8	-0,5
4.	Gepard^w	3		-0,2	0,3	0,5	-4	-3	-0,5	0,9	1,2	1,2
5.	Wulkan	3		0,2	0,3	0,7	-5	-4	1,5	1,7	4,2	2,0
6.	Magellan	2		-	-0,7	-	-2	-	5,7	-	-0,7	-
7.	Dynamit	1		-	-0,7	-	9	-	-2,5	-	-2,1	-
8.	Motto	1		-	0,3	-	6	-	1,0	-	-0,5	-
9.	MHR Samuraj	1		-	0,3	-	-13	-	0,2	-	-1,2	-
<i>owies nagi – odmiany nizinne</i>												
10.	Adorator	2	-	-	0,3	-	2	-	-10,4	-	-21,2	-
Liczba doświadczeń			3	1	1	6	3	9	3	9	3	9

Wyleganie: wyniki pochodzą jedynie z doświadczeń, w których wystąpiło dane zjawisko; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą

^w - wzorzec w 2023 roku

**Charakterystyka odmian owsa wpisanych do Krajowego rejestru
w 2023 roku na podstawie Listy Opisowej Odmian COBORU
(odmiany badane w doświadczeniach regionalnych)**

DYNAMIT

Odmiana żółtoziarnista. Plon ziarna z łuską duży. Odporność na rdzę owsa – dość duża, na mączniaka prawdziwego i helmintosporiozę – średnia. Rośliny wysokie, o małej odporności na wyleganie. Termin wiechowania i dojrzewania średni. Udział łuski mały, masa 1000 ziaren średnia, zawartość białka duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

MHR SAMURAJ

Odmiana żółtoziarnista. Plon ziarna z łuską dość duży. Odporność na mączniaka prawdziwego – dość duża, na rdzę owsa i helmintosporiozę – średnia. Rośliny niskie, o dość dużej odporności na wyleganie. Termin wiechowania i dojrzewania średni. Udział łuski bardzo mały, masa 1000 ziaren dość duża, zawartość białka dość duża. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.

MOTTO

Odmiana żółtoziarnista. Plon ziarna z łuską dość duży. Odporność na mączniaka prawdziwego i rdzę owsa – dość duża, na helmintosporiozę – średnia. Rośliny dość wysokie, o średniej odporności na wyleganie. Termin wiechowania i dojrzewania średni. Udział łuski mały do bardzo małego, masa 1000 ziaren dość duża, zawartość białka duża do bardzo dużej. Tolerancja na zakwaszenie gleby średnia.